

Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Πελοποννήσου
Σχολή Διοίκησης & Οικονομίας
Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων και Οργανισμών
Κατεύθυνση Τοπικής Αυτοδιοίκησης

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ «ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗ»: ΠΟΣΟ
ΕΦΙΚΤΗ ΕΙΝΑΙ ΣΗΜΕΡΑ; - ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ
ΣΕ ΑΙΡΕΤΟΥΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΠΑΤΣΙΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ, ΑΜ: 2003070

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

Καλαμάτα 2014

Ευχαριστίες

Θεωρώ υποχρέωσή μου να ευχαριστήσω θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Λεωνίδα Παπακωνσταντινίδη για την πολύτιμη καθοδήγησή του.

Επιπλέον, θέλω να ευχαριστήσω όσους από τους αιρετούς του Δήμου Καλαμάτας συμμετείχαν στην έρευνα, βοηθώντας έμπρακτα στην ολοκλήρωση της παρούσας εργασίας.

Επιπρόσθετα, οφείλω να αφιερώσω την πτυχιακή μου εργασία στην οικογένειά μου που μου συμπαραστάθηκαν όλα τα χρόνια της φοίτησής μου στο Τ.Ε.Ι Πελοποννήσου.

Περίληψη

Η παρούσα πτυχιακή εργασία έχει σκοπό να παρουσιάσει μια έρευνα που πραγματοποιείται στους αιρετούς του Δήμου Καλαμάτας, μέσα από την οποία γίνεται αντιληπτό το κατά πόσο το πρόγραμμα «Καλλικράτης» έχει ανταποκριθεί στις προσδοκίες του και κατά πόσο υπάρχει δυνατότητα αλλά και επιθυμία από πλευράς αιρετών να πραγματοποιηθεί αναθεώρησή του.

Αρχικά πραγματοποιείται παρουσίαση του Δήμου Καλαμάτας από δημογραφικής, γεωμορφολογικής και οικονομικής πλευράς. Έπειτα παρουσιάζεται η δομή της τοπικής αυτοδιοίκησης όπως έχει διαμορφωθεί σύμφωνα με τον «Καλλικράτη». Εν συνεχεία παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας που πραγματοποιήθηκε στους αιρετούς του Δήμου Καλαμάτας, ενώ στο τέλος γίνεται αναφορά στο κατά πόσο χρειάζεται να γίνει αναθεώρηση του «Καλλικράτη» και κατά πόσο αυτό είναι εφικτό.

Περιεχόμενα

Περιεχόμενα	iii
Ευρετήριο πινάκων	iv
Ευρετήριο διαγραμμάτων	v
Εισαγωγή	1
Κεφάλαιο 1 ^ο	3
Δήμος Καλαμάτας	3
1.1 Ο Δήμος Καλαμάτας σύμφωνα με τον «Καλλικράτη»	3
1.2 Πληθυσμός	3
1.3 Χρήσεις γης	5
1.4 Απασχόληση ανά τομέα παραγωγής	6
Κεφάλαιο 2 ^ο	10
Το πρόγραμμα «Καλλικράτης»	10
Κεφάλαιο 3 ^ο	13
Έρευνα στους αιρετούς του Δήμου Καλαμάτας.....	13
3.1 Μεθοδολογία έρευνας	13
3.2 Αποτελέσματα έρευνας	13
Κεφάλαιο 4 ^ο	30
Αναθεώρηση «Καλλικράτη»	30
Βιβλιογραφία - Πηγές.....	35
Παράρτημα – Ερωτηματολόγιο.....	37

Ευρετήριο πινάκων

Πίνακας 1.1 Μόνιμος πληθυσμός (απογραφή 2011).....	4
Πίνακας 1.2 Εξέλιξη πληθυσμού.....	4
Πίνακας 1.3 Απασχολούμενοι ανά Τομέα Δραστηριότητας	7
Πίνακας 1.4 Είδη γεωργικών καλλιεργειών	8
Πίνακας 3.1 Δημοτική Ενότητα εκλογής	14
Πίνακας 3.2 Φύλο.....	15
Πίνακας 3.3 Ηλικιακή ομάδα	15
Πίνακας 3.4 Επίπεδο εκπαίδευσης	16
Πίνακας 3.5 Απασχόληση	17
Πίνακας 3.6 Αξιολόγηση «Καλλικράτη»	18
Πίνακας 3.7 Εφαρμογή «Καλλικράτη»	19
Πίνακας 3.8 Στήριξη Κράτους στην εφαρμογή «Καλλικράτη»	20
Πίνακας 3.9 Ικανότητες και πολιτική βούληση δημοτικού συμβουλίου	21
Πίνακας 3.10 Το μεγαλύτερο πρόβλημα στην εφαρμογή «Καλλικράτη»	22
Πίνακας 3.11 Αυτόνομη φορολογία από τον Δήμο Καλαμάτας	23
Πίνακας 3.12 Κάλυψη δαπανών του Δήμου Καλαμάτας από τους δημότες.....	24
Πίνακας 3.13 Ενέργειες Δήμου Καλαμάτας για εξοικονόμηση πόρων	25
Πίνακας 3.14 Αναθεώρηση «Καλλικράτη».....	26
Πίνακας 3.15 Κατάργηση «Καλλικράτη»	27

Ευρετήριο διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1.1 Εξέλιξη πληθυσμού	5
Διάγραμμα 1.2 Χρήσεις γης	6
Διάγραμμα 1.3 Απασχολούμενοι ανά Τομέα Δραστηριότητας.....	7
Διάγραμμα 1.4 Είδη γεωργικών καλλιεργειών.....	8
Διάγραμμα 3.1 Δημοτική Ενότητα εκλογής.....	14
Διάγραμμα 3.2 Φύλο	15
Διάγραμμα 3.3 Ηλικιακή ομάδα.....	16
Διάγραμμα 3.4 Επίπεδο εκπαίδευσης.....	17
Διάγραμμα 3.5 Απασχόληση.....	18
Διάγραμμα 3.6 Αξιολόγηση «Καλλικράτη».....	19
Διάγραμμα 3.7 Εφαρμογή «Καλλικράτη».....	20
Διάγραμμα 3.8 Στήριξη Κράτους στην εφαρμογή «Καλλικράτη».....	21
Διάγραμμα 3.9 Ικανότητες και πολιτική βούληση δημοτικού συμβουλίου.....	22
Διάγραμμα 3.10 Το μεγαλύτερο πρόβλημα στην εφαρμογή «Καλλικράτη».....	23
Διάγραμμα 3.11 Αυτόνομη φορολογία από τον Δήμο Καλαμάτας.....	24
Διάγραμμα 3.12 Κάλυψη δαπανών του Δήμου Καλαμάτας από τους δημότες.....	25
Διάγραμμα 3.13 Ενέργειες Δήμου Καλαμάτας για εξοικονόμηση πόρων.....	26
Διάγραμμα 3.14 Αναθεώρηση «Καλλικράτη»	27
Διάγραμμα 3.15 Κατάργηση «Καλλικράτη».....	28

Εισαγωγή

Το πρόγραμμα «Καλλικράτης» ψηφίστηκε από την Ελληνική Βουλή το Μάιο του 2010. Σύμφωνα με τον «Καλλικράτη»¹, οι 910 Δήμοι και 124 Κοινότητες συνενώθηκαν σε 325 Δήμους, οι Νομαρχίες καταργήθηκαν και αντικαταστάθηκαν από 13 Περιφέρειες οι οποίες υπάγονται σε 7 Αποκεντρωμένες Διοικήσεις.

Αυτή η νέα μορφή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι λειτουργική; Οι αλλαγές που επέφερε σε διοικητικό και οικονομικό επίπεδο έφεραν το επιθυμητό αποτέλεσμα; Μήπως θα πρέπει να οδηγηθούμε σε αναθεώρηση του «Καλλικράτη»; Μέσα από την παρούσα εργασία θα προσπαθήσουμε να δώσουμε τις απαραίτητες απαντήσεις στα ανωτέρω ερωτήματά μας.

Σκοπός της εργασίας είναι να παρουσιάσει μια έρευνα που πραγματοποιείται στους αιρετούς του Δήμου Καλαμάτας, μέσα από την οποία γίνεται αντιληπτό το κατά πόσο το πρόγραμμα «Καλλικράτης» έχει ανταποκριθεί στις προσδοκίες του και κατά πόσο υπάρχει δυνατότητα αλλά και επιθυμία από πλευράς αιρετών να πραγματοποιηθεί αναθεώρησή του.

Αρχικά πραγματοποιείται παρουσίαση του Δήμου Καλαμάτας από δημογραφικής, γεωμορφολογικής και οικονομικής πλευράς. Παρουσιάζεται ο μόνιμος πληθυσμός του Δήμου Καλαμάτας σύμφωνα με την πρόσφατη απογραφή του 2011, αλλά και η εξέλιξη του πληθυσμού κατά τα τελευταία πενήντα έτη. Εμφανίζεται η κατανομή των χρήσεων γης του Δήμου και τα μορφολογικά χαρακτηριστικά του. Ενώ όσον αφορά την οικονομία, παρουσιάζονται οι τομείς παραγωγής και ο αριθμός των απασχολούμενων κατοίκων ανά τομέα παραγωγής.

Έπειτα παρουσιάζεται η δομή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης όπως έχει διαμορφωθεί σύμφωνα με τον «Καλλικράτη», δηλαδή ο πρώτος βαθμός που τον αποτελούν οι Δήμοι, ο δεύτερος βαθμός που τον αποτελούν οι Περιφέρειες και γίνεται αναφορά και

¹ Ν. 3852/2010, (ΦΕΚ 87 Α') «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης»

για τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις. Παρουσιάζονται τα όργανα διοίκησης του Δήμου και της Περιφέρειας, καθώς και οι αρμοδιότητές τους. Τέλος περιγράφονται οι αλλαγές στο εκλογικό σύστημα.

Εν συνεχεία παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας που πραγματοποιήθηκε στους αιρετούς του Δήμου Καλαμάτας που έχει σαν σκοπό να γίνει γνωστή η γνώμη τους για την εφαρμογή του «Καλλικράτη» στο Δήμο τους και η άποψή τους για τυχών αναθεώρησή του.

Στο τέλος γίνεται αναφορά στο κατά πόσο χρειάζεται να γίνει αναθεώρηση του «Καλλικράτη» και κατά πόσο αυτό είναι εφικτό.

Κεφάλαιο 1^ο

Δήμος Καλαμάτας

1.1 Ο Δήμος Καλαμάτας σύμφωνα με τον «Καλλικράτη»

Ο Δήμος Καλαμάτας προέκυψε σύμφωνα με το Πρόγραμμα Καλλικράτης την 1η Ιανουαρίου 2011 από την συνένωση των προϋπαρχόντων Δήμων Άριος, Αρφαρών, Θουρίας και Καλαμάτας². Η έκταση του νέου Δήμου είναι 440,3 τ. χλμ. και η έδρα του είναι η Καλαμάτα.

Ανήκει στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου, στην Περιφέρεια Πελοποννήσου και στην Περιφερειακή Ενότητα Μεσσηνίας.

1.2 Πληθυσμός

Παρακάτω παρουσιάζεται ο μόνιμος πληθυσμός του Δήμου Καλαμάτας σύμφωνα με την πρόσφατη απογραφή του 2011³, αλλά και η εξέλιξη του πληθυσμού κατά τα τελευταία πενήντα έτη.

² Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, «Πρόγραμμα Καλλικράτης», Σύσταση – συγκρότηση Δήμων, περιφερειών και Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, Απρίλιος 2010

³ Ελληνική Στατιστική Αρχή (2011), «Ανακοίνωση προσωρινών αποτελεσμάτων Απογραφής Πληθυσμού 2011», Δελτίο Τύπου, 22 Ιουλίου 2011, Πειραιάς.

Πίνακας 1.1 Μόνιμος πληθυσμός (απογραφή 2011)

Δήμος Καλαμάτας	Σύνολο	Άρρενες	Θήλειες	Ποικνότητα μόνιμου πληθυσμού ανά τετρ. χιλιόμετρο
	70.130	34.910	35.220	159,27

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή, απογραφή 2011

Παρατηρούμε πως σύμφωνα με την τελευταία απογραφή, ο πληθυσμός του Δήμου Καλαμάτας αυξήθηκε κατά 3.000 περίπου άτομα. Σε αυτό το γεγονός συντέλεσαν και τα έργα στην εθνική οδό που είχαν ξεκινήσει από την προηγούμενη δεκαετία και επιτέλους ολοκληρώθηκαν κάνοντας την Καλαμάτα έναν προορισμό κοντινό στην Αθήνα. Έτσι, πολλές οικογένειες και λόγω της κρίσης, επέλεξαν να επιστρέψουν στον τόπο καταγωγής τους.

Πίνακας 1.2 Εξέλιξη πληθυσμού

	1971	1981	1991	2001
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	54.000	55.997	58.893	67.127
Δ.Ε. Άριος	2.282	2.277	2.347	2.189
Δ.Ε. Αρφαρών	3.510	2.879	2.955	3.212
Δ.Ε. Θουρίας	3.744	3.333	3.575	4.106
Δ.Ε. Καλαμάτας	44.464	47.508	50.016	57.620

Πηγή: Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή

Διάγραμμα 1.1 Εξέλιξη πληθυσμού

Από τα παραπάνω στοιχεία παρατηρούμε σταδιακή αύξηση του πληθυσμού ανά δεκαετία, με την δεκαετία 1991 – 2001 να παρουσιάζει πολύ μεγάλη αύξηση κατά 7.000 κατοίκους. Στη Δημοτική Ενότητα Καλαμάτας βρίσκεται η πλειοψηφία του πληθυσμού, κάτι που είναι απόλυτα λογικό, καθώς είναι και η πρωτεύουσα του Νομού Μεσσηνίας. Πέρα από αυτό, η Καλαμάτα πλέον απέχει μόλις δυόμιση ώρες από την Αθήνα, με αποτέλεσμα πολλοί ενδιαφερόμενοι να επενδύσουν επιχειρηματικά στην Καλαμάτα καθώς συνδυάζει βουνό και θάλασσα και έχει αναδειχθεί σε έναν από τους καλύτερους τουριστικούς προορισμούς. Επιπλέον είναι μια πόλη την οποία την προτιμούν οι οικογένειες για να μεγαλώσουν τα παιδιά τους ήρεμα και χωρίς το άγχος της μεγαλούπολης.

1.3 Χρήσεις γης

Ο Δήμος Καλαμάτας βρίσκεται στην Ανατολική Μεσσηνία στις Δυτικές – ΒΔ υπώρειες του Ταΰγétου, του ψηλότερου ορεινού όγκου της Πελοποννήσου. Τα μορφολογικά χαρακτηριστικά του Δήμου είναι μία σύνθεση από πεδινές, ημιορεινές και ορεινές εκτάσεις που έχουν ως κύριο γνώρισμα το μεγάλο μέρος που

καταλαμβάνει ο ορεινός όγκος του Ταυγέτου. Η αναγνώριση του φυσικού περιβάλλοντος δίνει μία παραθαλάσσια και πεδινή περιοχή με λίγα χαμηλά ημιορεινά τμήματα, με μεγάλη πυκνότητα και μέγεθος καλλιεργειών, καθώς και ορεινά τμήματα όπου εκτός των καλλιεργειών κυριαρχούν τα δάση και οι δασικές εκτάσεις⁴.

Η κατανομή των χρήσεων γης του δήμου περιγράφεται ως κατά 25% γεωργικού χαρακτήρα, 36% βοσκότοποι, 33% δασικές εκτάσεις και 6% υπόλοιπες εκτάσεις.

Διάγραμμα 1.2 Χρήσεις γης

1.4 Απασχόληση ανά τομέα παραγωγής

Ο Δήμος Καλαμάτας αποτελεί το μεγαλύτερο πληθυσμιακά Δήμο του Νομού Μεσσηνίας καθώς έδρα του είναι η πρωτεύουσα του Νομού. Στην Καλαμάτα συγκεντρώνονται οι περισσότερες διοικητικές υπηρεσίες του Δήμου αλλά και της Μεσσηνίας ολόκληρης, με αποτέλεσμα ο τριτογενής τομέας παραγωγής να είναι ιδιαίτερα ενισχυμένος. Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τον αριθμό των απασχολούμενων κατοίκων ανά τομέα παραγωγής.

⁴ <http://www.kalamata.gr/default.asp?static=188>

Πίνακας 1.3 Απασχολούμενοι ανά Τομέα Δραστηριότητας

	Σύνολο	Πρωτογενής Τομέας	Δευτερογενής Τομέας	Τριτογενής Τομέας	Δε δήλωσαν κλάδο οικονομικής δραστηριότητας
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	24.691	2.588	5.124	15.913	1.066
Δ. Ε Άριος	622	261	90	266	5
Δ. Ε. Αρφαρών	1.014	394	193	427	0
Δ.Ε Θουρίας	1.177	303	236	626	12
Δ.Ε Καλαμάτας	21.878	1.630	4.605	14.594	1.049

Πηγή: Ελληνική στατιστική Αρχή, 2011

Διάγραμμα 1.3 Απασχολούμενοι ανά Τομέα Δραστηριότητας

Ο πρωτογενής τομέας παραγωγής στηρίζεται κυρίως στην αγροτική παραγωγή, με πιο γνωστή την παραγωγή ελαιολάδου, της ελιάς, των οπωροκηπευτικών και της κτηνοτροφίας.

Πίνακας 1.4 Είδη γεωργικών καλλιεργειών

ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΜΕΝΗ ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΕΚΤΑΣΗ	ΕΤΗΣΙΕΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ	ΔΕΝΔΡΩΔΕΙΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ	
93676,4	9861,9	72769,9	
ΑΜΠΕΛΩΝΕΣ	ΒΟΣΚΟΤΟΠΟΙ	ΑΓΡΑΝΑΠΑΥΣΕΙΣ	ΛΑΧΑΝΟΚΗΠΟΙ
1609,9	6986,6	1914,1	521

Διάγραμμα 1.4 Είδη γεωργικών καλλιεργειών

Με τον πρωτογενή τομέα ασχολείται το 11% του πληθυσμού του Δήμου Καλαμάτας. Όπως φαίνεται στο διάγραμμα 1.3 το μεγαλύτερο μέρος των γεωργικών καλλιεργειών καταλαμβάνουν οι δενδρώδεις καλλιέργειες (78%). Η κτηνοτροφία δεν παίζει σημαντικό ρόλο στην οικονομία του δήμου καθώς τα περισσότερα οικόσιτα ζώα υπάρχουν για προσωπική κατανάλωση των οικογενειών.

Ο δευτερογενής τομέας καλύπτει το 21% της απασχόλησης των κατοίκων του Δήμου Καλαμάτας. Στο δευτερογενή τομέα περιλαμβάνονται κυρίως επιχειρήσεις μεταποίησης και τυποποίησης αγροτικών προϊόντων.

Τέλος ο τριτογενής τομέας παραγωγής είναι ο μεγαλύτερος και καταλαμβάνει το 64% της απασχόλησης των κατοίκων. Στον τριτογενή τομέα περιλαμβάνονται οι διοικητικές υπηρεσίες, οι τουριστικές υπηρεσίες και υπηρεσίες εξυπηρέτησης πελατών.

Κεφάλαιο 2^ο

Το πρόγραμμα «Καλλικράτης»

Το πρόγραμμα «Καλλικράτης», αποτελεί από το 2011 την νέα αρχιτεκτονική της τοπικής αυτοδιοίκησης. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση έχει δύο βαθμούς, τον πρώτο βαθμό τον αποτελούν οι Δήμοι και τον δεύτερο βαθμό οι Περιφέρειες. Το πρόγραμμα τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2011⁵.

Οι Δήμοι περιορίστηκαν στους 325 από 910 δήμους και 124 κοινότητες. Οι αρμοδιότητες των δήμων διευρύνονται καθώς αναλαμβάνουν πολεοδομικές αρμοδιότητες, υπηρεσίες πρόνοια, αρμοδιότητες στον τομέα της Υγείας, στον τομέα της Παιδείας αλλά και στους τομείς του Εμπορίου, της Τοπικής Ανάπτυξης και των Μεταφορών⁶.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση δευτέρου βαθμού αφορούσε τις Νομαρχίες οι οποίες αντικαταστάθηκαν από τις Περιφέρειες. Η κάθε Περιφέρεια αποτελεί μία αυτοτελή ενιαία διοικητική μονάδα αποκέντρωσης της Κρατικής Διοίκησης⁷.

Οι δεκατρείς Περιφέρειες που δημιουργήθηκαν είναι οι εξής:

1. Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης με έδρα την Κομοτηνή
2. Κεντρικής Μακεδονίας με έδρα τη Θεσσαλονίκη
3. Δυτικής Μακεδονίας με έδρα την Κοζάνη
4. Ηπείρου με έδρα τα Ιωάννινα
5. Θεσσαλίας με έδρα τη Λάρισα

⁵ Ν. 3852/2010, «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης», ΦΕΚ 87, τεύχος 'Α, Εθνικό Τυπογραφείο, Αθήνα

⁶ Πρόγραμμα «Καλλικράτης» (2010), Έκθεση αξιολόγησης συνεπειών ρυθμίσεων για την Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, Υπουργείο Εσωτερικών

⁷ Πρόγραμμα «Καλλικράτης» (2010), Έκθεση αξιολόγησης συνεπειών ρυθμίσεων για την Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, Υπουργείο Εσωτερικών

6. Ιονίων Νήσων με έδρα την Κέρκυρα
7. Δυτικής Ελλάδας με έδρα την Πάτρα
8. Στερεάς Ελλάδας με έδρα τη Λαμία
9. Αττικής με έδρα την Αθήνα
10. Πελοποννήσου με έδρα την Τρίπολη
11. Βορείου Αιγαίου με έδρα τη Μυτιλήνη
12. Νοτίου Αιγαίου με έδρα την Ερμούπολη
13. Κρήτης με έδρα το Ηράκλειο

Σε ότι αφορά τις αρμοδιότητες των Περιφερειών αυτές περιλαμβάνουν αρμοδιότητες που αφορούν τον Προγραμματισμό - Ανάπτυξη, την Γεωργία – Κτηνοτροφία – Αλιεία, τους Φυσικούς Πόρους – Ενέργεια – Βιομηχανία, την Απασχόληση – Εμπόριο – Τουρισμό, τις Μεταφορές – Επικοινωνίες, τα Έργα –Χωροταξία - Περιβάλλον, την Υγεία, την Παιδεία - Πολιτισμό – Αθλητισμό και την Πολιτική Προστασία και Διοικητική Μέριμνα⁸.

Όσον αφορά τα όργανα διοίκησης, ο δήμος διοικείται από το δημοτικό συμβούλιο, την οικονομική επιτροπή, την επιτροπή ποιότητας ζωής, την εκτελεστική επιτροπή και τον δήμαρχο. Επίσης θεσπίστηκαν νέα όργανα που λειτουργούν στους νέους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, όπως η Επιτροπή Ποιότητας Ζωής σε δήμους άνω των 10.000 κατοίκων, η Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης ως γνωμοδοτικό όργανο σε δήμους άνω των 10.000. Ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης που θα δέχεται καταγγελίες για κακοδιοίκηση, το Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών με 5-11 μέλη, η Εκτελεστική Επιτροπή και η Οικονομική Επιτροπή⁹.

Όργανα της περιφέρειας είναι ο περιφερειάρχης, οι αντιπεριφερειάρχες, το περιφερειακό συμβούλιο, η οικονομική επιτροπή και η εκτελεστική επιτροπή. Επίσης η θητεία του δημάρχου και του περιφερειάρχη από τετραετή μετατράπηκε σε πενταετή.

⁸ Πρόγραμμα «Καλλικράτης» (2010), Έκθεση αξιολόγησης συνεπειών ρυθμίσεων για την Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, Υπουργείο Εσωτερικών

⁹ Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης, «Τι αλλάζει με το προσχέδιο Καλλικράτης», www.eetaa.gr/kallikratis/kallikratis_allages.ppt

Επίσης με το Πρόγραμμα «Καλλικράτης» δημιουργήθηκαν επτά Αποκεντρωμένες Διοικήσεις που ανέλαβαν τις αρμοδιότητες των παλαιών περιφερειών. Οι Αποκεντρωμένες Διοικήσεις συγκροτούνται ως ενιαίες μονάδες για τις αποκεντρωμένες υπηρεσίες του κράτους και ασκούν γενική αποφασιστική αρμοδιότητα στις κρατικές υποθέσεις της περιφέρειάς τους.

Πέρα από τις διοικητικές αλλαγές ο «Καλλικράτης» έφερε και αλλαγές στο εκλογικό σύστημα όπως η άρση του ηλικιακού κωλύματος του 21^{ου} έτους, η επαναφορά του ορίου εκλογής στο 50% + 1 και η διεξαγωγή των εκλογών κάθε πέντε χρόνια μαζί με τις Ευρωεκλογές.

Κεφάλαιο 3^ο

Έρευνα στους αιρετούς του Δήμου Καλαμάτας

3.1 Μεθοδολογία έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να παρουσιάσει την άποψη των αιρετών του Δήμου Καλαμάτας για την εφαρμογή του «Καλλικράτη» στο Δήμο τους, κατά πόσο έχει ανταποκριθεί στις προσδοκίες τους και κατά πόσο υπάρχει δυνατότητα αλλά και επιθυμία από πλευράς αιρετών να πραγματοποιηθεί αναθεώρηση του προγράμματος.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε σε 31 αιρετούς του Δήμου Καλαμάτας με την μορφή ερωτηματολογίου. Η συμπλήρωσή του ξεκίνησε στις 04 Σεπτεμβρίου του 2013 και ολοκληρώθηκε στις 17 Δεκεμβρίου του 2013.

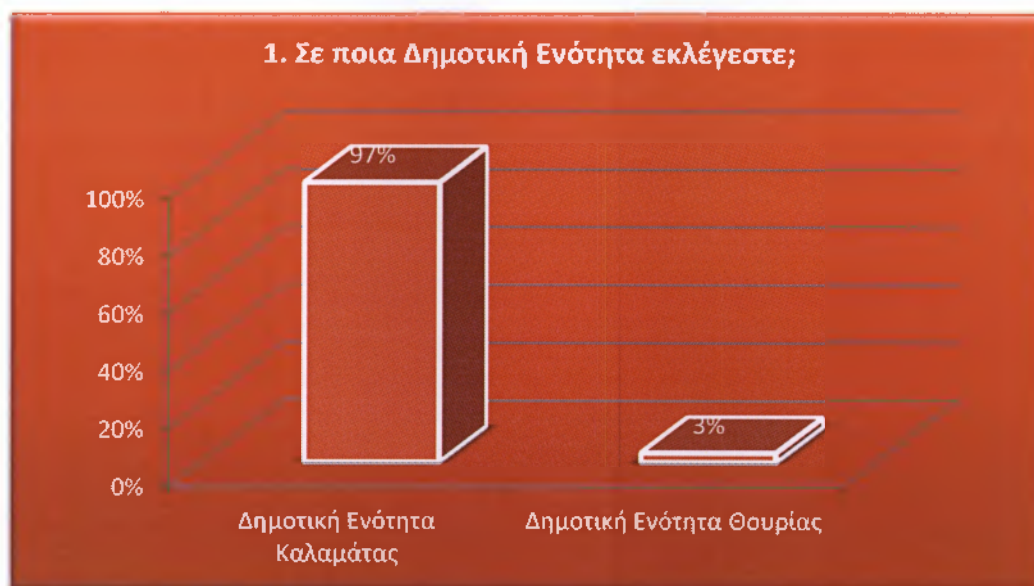
Όσον αφορά την δομή του, περιλαμβάνει 19 ερωτήσεις εκ των οποίων οι 5 αφορούν δημογραφικά στοιχεία των αιρετών και οι υπόλοιπες 14 αφορούν την εφαρμογή του «Καλλικράτη» στο Δήμο Καλαμάτας. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι 2 από τις ερωτήσεις αφορούσαν τον Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης οι οποίες δεν απαντήθηκαν καθώς δεν υπάρχει στην Καλαμάτα. Στο ερωτηματολόγιο, υπήρχε ακόμη μια ερώτηση, η οποία αφορούσε στο κατά πόσο ο Δήμος Καλαμάτας έχει πρόσβαση στα έσοδα που προβλέπονται από το πρόγραμμα Καλλικράτης και η οποία αφαιρέθηκε. Επιπλέον οι αιρετοί είχαν τη δυνατότητα να αναφέρουν τι πρέπει να γίνει κατά την άποψή τους για την καλύτερη εφαρμογή του «Καλλικράτη».

3.2 Αποτελέσματα έρευνας

Στην παρακάτω ενότητα παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας με την μορφή διαγραμμάτων και πινάκων.

Πίνακας 3.1 Δημοτική Ενότητα εκλογής

1. Σε ποια Δημοτική Ενότητα εκλέγεστε;	Αριθμός αιρετών	Ποσοστό
Δημοτική Ενότητα Καλαμάτας	30	97%
Δημοτική Ενότητα Θουρίας	1	3%
Σύνολο	31	100%

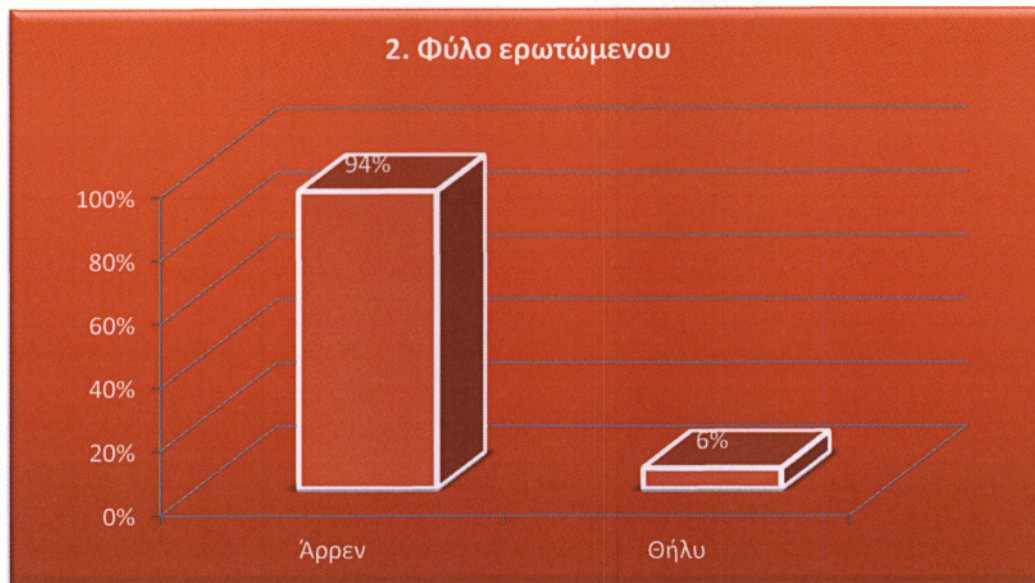

Διάγραμμα 3.1 Δημοτική Ενότητα εκλογής

Σύμφωνα με το παραπάνω διάγραμμα, η πλειοψηφία των αιρετών του Δήμου Καλαμάτας εκλέγεται στη Δημοτική Ενότητα Καλαμάτας (97%), ενώ μόνο το 3% εκλέγεται στη Δημοτική Ενότητα Θουρίας.

Πίνακας 3.2 Φύλο

2. Φύλο ερωτώμενου	Αριθμός αιρετών	Ποσοστό
Άρρεν	29	94%
Θήλυ	2	6%
Σύνολο	31	100%

Διάγραμμα 3.2 Φύλο

Όσο αφορά το φύλο των αιρετών που έλαβαν μέρος στην έρευνα, διαπιστώνεται ότι η πλειοψηφία των αιρετών του Δήμου Καλαμάτας είναι άνδρες και μόλις το 6% είναι γυναίκες.

Πίνακας 3.3 Ηλικιακή ομάδα

3. Ηλικιακή Ομάδα	Αριθμός αιρετών	Ποσοστό
18-24	0	0%
25-34	1	3%
35-44	4	13%
45-54	11	35%
55-64	10	32%
65+	5	16%
Σύνολο	31	100%

Διάγραμμα 3.3 Ηλικιακή ομάδα

Αναφορικά με την ηλικιακή ομάδα των αιρετών, παρατηρούμε ότι οι περισσότεροι αιρετοί του Δήμου Καλαμάτας είναι από 45 έως 64 ετών (67%). Ακόμη, το 16% είναι άνω των 65 ετών, το 13% είναι από 35 έως 44 ετών και το υπόλοιπο 3% είναι κάτω των 34 ετών. Γενικά παρατηρούμε ότι δεν υπάρχουν πολύ νέοι αιρετοί στο Δήμο Καλαμάτας.

Πίνακας 3.4 Επίπεδο εκπαίδευσης

4. Επίπεδο εκπαίδευσης	Αριθμός αιρετών	Ποσοστό
Δημοτικό	1	3%
Γυμνάσιο	2	6%
Λύκειο	8	26%
ΙΕΚ – Κολέγιο	1	3%
Πανεπιστήμιο/ΑΤΕΙ	13	42%
Μεταπτυχιακό/Διδακτορικό	6	19%
Σύνολο	31	100%

Διάγραμμα 3.4 Επίπεδο εκπαίδευσης

Το επίπεδο εκπαίδευσης των αιρετών του Δήμου Καλαμάτας διαπιστώνεται ότι είναι αρκετά υψηλό, καθώς το 42% είναι απόφοιτοι Πανεπιστημίου ή ΑΤΕΙ και το 19% είναι κάτοχοι Μεταπτυχιακού ή Διδακτορικού. Αρκετοί είναι και οι αιρετοί που έχουν τελειώσει το Λύκειο (26%). Το 6% έχει τελειώσει το γυμνάσιο, το 3% το Δημοτικό και το υπόλοιπο 35 είναι απόφοιτοι κάποιου ΙΕΚ ή Κολλεγίου.

Πίνακας 3.5 Απασχόληση

5. Απασχόληση (πριν την πρόσφατη εκλογή σας ή πριν την πρώτη εκλογή σας αν είχατε επανεκλεγεί σε θέση αιρετού)	Αριθμός αιρετών	Ποσοστό
Δημόσιος Υπάλληλος	8	26%
Ιδιωτικός Υπάλληλος	3	10%
Επιχειρηματίας	2	6%
Ελεύθερος Επαγγελματίας	13	42%
Εργάτης	0	0%
Αγρότης	1	3%
Συνταξιούχος	4	13%
Δεν εργάζομαι	0	0%
Σύνολο	31	100%

5. Απασχόληση (πριν την πρόσφατη εκλογή σας ή πριν την πρώτη εκλογή σας αν είχατε επανεκλεγεί σε θέση αιρετού)

Διάγραμμα 3.5 Απασχόληση

Το παραπάνω διάγραμμα μας πληροφορεί για το επάγγελμα των αιρετών πριν την εκλογή τους στην θέση αιρετού. Παρατηρούμε ότι οι περισσότεροι αιρετοί ήταν ελεύθεροι επαγγελματίες (42%) και δημόσιοι υπάλληλοι (26%). Το 13% ήταν και είναι συνταξιούχοι, το 10% ήταν ιδιωτικοί υπάλληλοι, το 6% επιχειρηματίες και το υπόλοιπο 3% αγρότες.

Πίνακας 3.6 Αξιολόγηση «Καλλικράτη»

6. Θεωρείτε πως το πρόγραμμα Καλλικράτης για την Α' βάρδια αυτοδιοίκησης;	Αριθμός αιρετών	Ποσοστό
Είναι στη σωστή κατεύθυνση	2	6%
Είναι στη σωστή κατεύθυνση αλλά έχει αδυναμίες	20	65%
Είναι σε λάθος κατεύθυνση	9	29%
Δξ/δα	0	0%
Σύνολο	31	100%

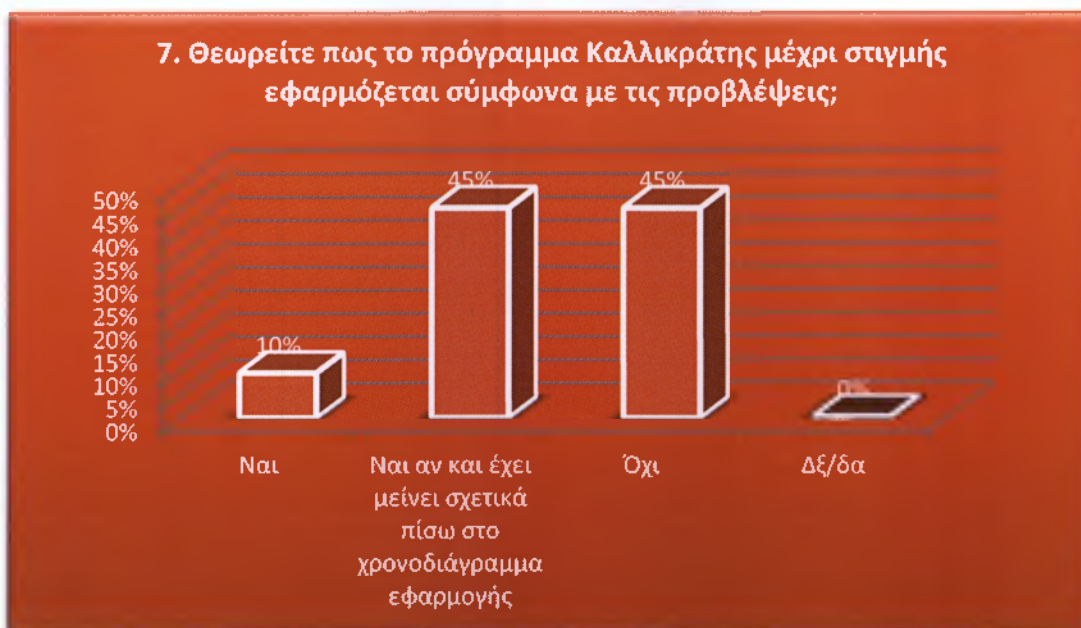

Διάγραμμα 3.6 Αξιολόγηση «Καλλικράτη»

Σύμφωνα με το παραπάνω διάγραμμα, πάνω από τους μισούς αιρετούς (65%) θεωρούν ότι το πρόγραμμα «Καλλικράτης» είναι στη σωστή κατεύθυνση αλλά έχει αδυναμίες. Το 29% των αιρετών θεωρεί ότι είναι σε λάθος κατεύθυνση, ενώ μόλις το 6% πιστεύει ότι το πρόγραμμα «Καλλικράτης» είναι στη σωστή κατεύθυνση. Διαπιστώνουμε λοιπόν ότι οι περισσότεροι αιρετοί έχουν θετική άποψη για τον «Καλλικράτη» απλώς είναι ακόμα επιφυλακτικοί.

Πίνακας 3.7 Εφαρμογή «Καλλικράτη»

7. Θεωρείτε πως το πρόγραμμα Καλλικράτης μέχρι στιγμής εφαρμόζεται σύμφωνα με τις προβλέψεις;	Αριθμός αιρετών	Ποσοστό
Ναι	3	10%
Ναι αν και έχει μείνει σχετικά πίσω στο χρονοδιάγραμμα εφαρμογής	14	45%
Όχι	14	45%
Δξ/δα	0	0%
Σύνολο	31	100%

Διάγραμμα 3.7 Εφαρμογή «Καλλικράτη»

Το παραπάνω διάγραμμα εμφανίζει τους αιρετούς διχασμένους στην ερώτηση για το αν το πρόγραμμα «Καλλικράτης» μέχρι στιγμής εφαρμόζεται σύμφωνα με τις προβλέψεις, καθώς οι μισοί αιρετοί θεωρούν ότι εφαρμόζεται, αν και έχει μείνει σχετικά πίσω στο χρονοδιάγραμμα εφαρμογής, ενώ οι άλλοι μισοί πιστεύουν ότι δεν εφαρμόζεται σύμφωνα με τις προβλέψεις. Υπάρχει και ένα 10% που θεωρούν ότι όλα εφαρμόζονται όπως θα έπρεπε.

Πίνακας 3.8 Στήριξη Κράτους στην εφαρμογή «Καλλικράτη»

8. Θεωρείτε πως το Κράτος στηρίζει ικανοποιητικά τον Δήμο Καλαμάτας στην εφαρμογή του προγράμματος Καλλικράτης;	Αριθμός αιρετών	Ποσοστό
Ναι	4	13%
Ναι αν και όχι όσο αποτελεσματικά θα έπρεπε	12	39%
Όχι	15	48%
Δξ/δα	0	0%
Σύνολο	31	100%

8. Θεωρείτε πως το Κράτος στηρίζει ικανοποιητικά τον Δήμο Καλαμάτας στην εφαρμογή του προγράμματος Καλλικράτης;

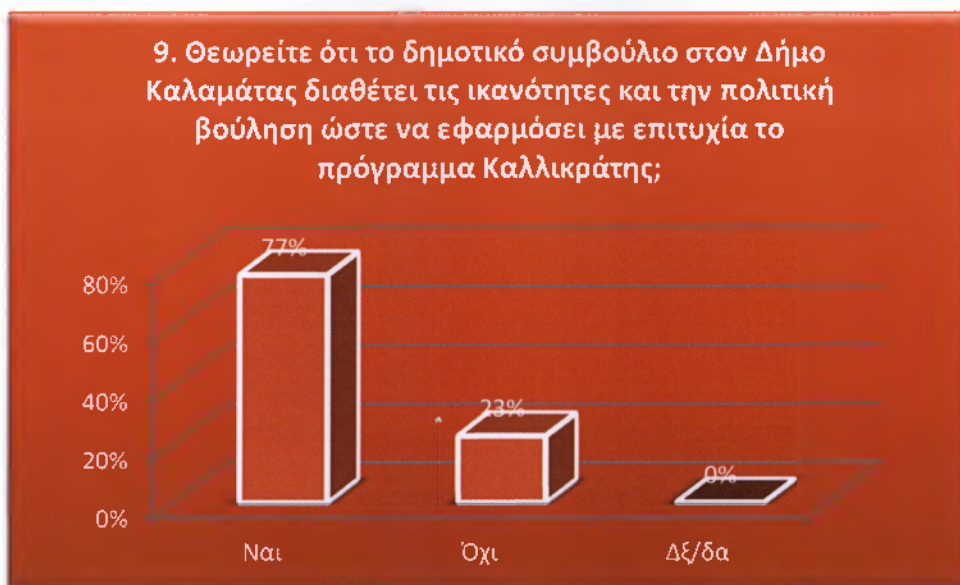

Διάγραμμα 3.8 Στήριξη Κράτους στην εφαρμογή «Καλλικράτη»

Στην ερώτηση για το αν το Κράτος στηρίζει ικανοποιητικά τον Δήμο Καλαμάτας στην εφαρμογή του προγράμματος «Καλλικράτης», διαπιστώνεται ότι οι μισοί αιρετοί πιστεύουν ότι δεν τον στηρίζει. Υπάρχουν όμως και οι αιρετοί που απαντούν θετικά λέγοντας πως το Κράτος στηρίζει τον Δήμο (13%), ή πως τον στηρίζει αν και όχι όσο αποτελεσματικά θα έπρεπε (39%).

Πίνακας 3.9 Ικανότητες και πολιτική βούληση δημοτικού συμβουλίου

9. Θεωρείτε ότι το δημοτικό συμβούλιο στον Δήμο Καλαμάτας διαθέτει τις ικανότητες και την πολιτική βούληση ώστε να εφαρμόσει με επιτυχία το πρόγραμμα Καλλικράτης;	Αριθμός αιρετών	Ποσοστό
Ναι	24	77%
Όχι	7	23%
Δξ/δα	0	0%
Σύνολο	31	100%

Διάγραμμα 3.9 Ικανότητες και πολιτική βούληση δημοτικού συμβουλίου

Σύμφωνα με το παραπάνω διάγραμμα, η πλειοψηφία των αιρετών θεωρεί ότι το δημοτικό συμβούλιο στον Δήμο Καλαμάτας διαθέτει τις ικανότητες και την πολιτική βούληση ώστε να εφαρμόσει με επιτυχία το πρόγραμμα «Καλλικράτης» (77%). Το υπόλοιπο 23% έχει αντίθετη άποψη.

Πίνακας 3.10 Το μεγαλύτερο πρόβλημα στην εφαρμογή «Καλλικράτη»

10. Ποιο πιστεύετε ότι είναι το μεγαλύτερο πρόβλημα στην εφαρμογή του προγράμματος Καλλικράτης;	Αριθμός αιρετών	Ποσοστό
Δεν υπάρχουν οι ανάλογοι οικονομικοί πόροι	18	50%
Το προσωπικό δεν είναι εξειδικευμένο για τις νέες αρμοδιότητες	5	14%
Το Κράτος εξακολουθεί να ελέγχει σημαντικές αρμοδιότητες	5	14%
Άλλο	8	22%
Δξ/δα	0	0%
Σύνολο	36	100%

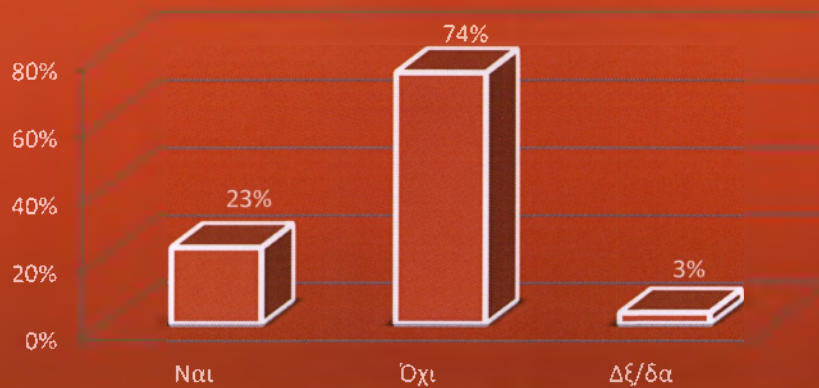
Διάγραμμα 3.10 Το μεγαλύτερο πρόβλημα στην εφαρμογή «Καλλικράτη»

Όσον αφορά το μεγαλύτερο πρόβλημα στην εφαρμογή του προγράμματος «Καλλικράτης», οι μισοί αιρετοί θεωρούν ότι δεν υπάρχουν οι ανάλογοι οικονομικοί πόροι. Το 14% των αιρετών πιστεύει ότι το προσωπικό δεν είναι εξειδικευμένο για τις νέες αρμοδιότητες, ενώ το ίδιο ποσοστό θεωρεί ότι το Κράτος εξακολουθεί να ελέγχει σημαντικές αρμοδιότητες. Όπως είναι απόλυτα λογικό, τα οικονομικά θα αποτελούν πάντα το μεγαλύτερο πρόβλημα.

Πίνακας 3.11 Αυτόνομη φορολογία από τον Δήμο Καλαμάτας

11. Θεωρείτε σωστό – εφικτό να προβεί ο Δήμος Καλαμάτας σε αυτόνομη φορολογία (πέρα των όσων ισχύουν ήδη);	Αριθμός αιρετών	Ποσοστό
Ναι	7	23%
Όχι	23	74%
Δεξ/δα	1	3%
Σύνολο	31	100%

11. Θεωρείτε σωστό – εφικτό να προβεί ο Δήμος Καλαμάτας σε αυτόνομη φορολογία (πέρα των όσων ισχύουν ήδη);

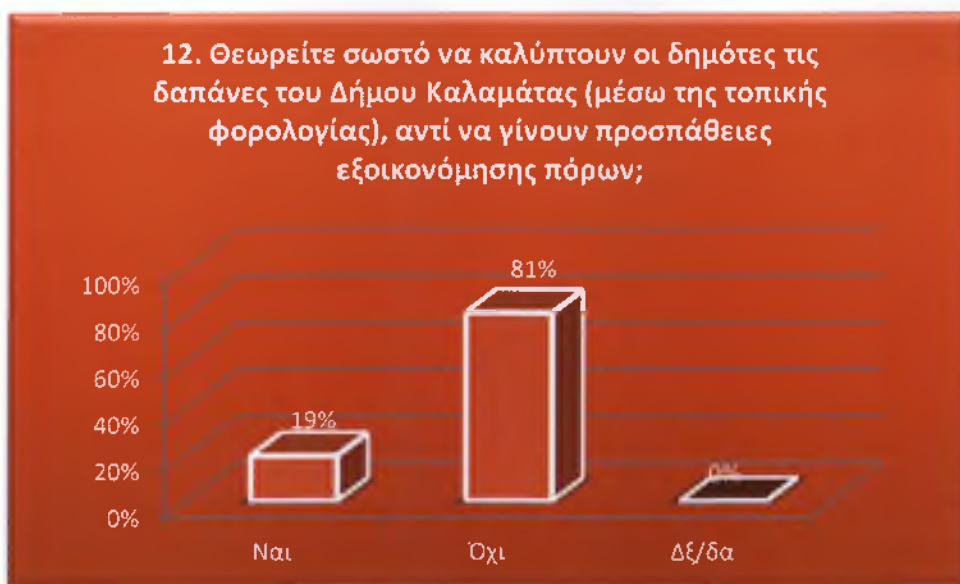

Διάγραμμα 3.11 Αυτόνομη φορολογία από τον Δήμο Καλαμάτας

Σύμφωνα με το παραπάνω διάγραμμα, η πλειοψηφία των αιρετών πιστεύει ότι δεν είναι σωστό – εφικτό να προβεί ο Δήμος Καλαμάτας σε αυτόνομη φορολογία, εκτός βέβαια από αυτά που ισχύουν ήδη. Υπάρχει όμως και ένα 23% που πιστεύει ότι θα πρέπει να προβεί σε αυτόνομη φορολογία.

Πίνακας 3.12 Κάλυψη δαπανών του Δήμου Καλαμάτας από τους δημότες

12. Θεωρείτε σωστό να καλύπτουν οι δημότες τις δαπάνες του Δήμου Καλαμάτας (μέσω της τοπικής φορολογίας), αντί να γίνουν προσπάθειες εξοικονόμησης πόρων;	Αριθμός αιρετών	Ποσοστό
Ναι	6	19%
Όχι	25	81%
Δξ/δα	0	0%
Σύνολο	31	100%

Διάγραμμα 3.12 Κάλυψη δαπανών του Δήμου Καλαμάτας από τους δημότες

Από το παραπάνω διάγραμμα διαπιστώνεται ότι οι περισσότεροι αιρετοί (81%) σκέπτονται τους δημότες τους και δεν θέλουν να επιβαρυνθούν οικονομικά, καθώς θεωρούν ότι δεν είναι σωστό να καλύπτουν οι δημότες τις δαπάνες του Δήμου Καλαμάτας (μέσω της τοπικής φορολογίας), αντί να γίνουν προσπάθειες εξοικονόμησης πόρων. Πάντα βέβαια υπάρχει και ο αντίλογος, καθώς το 19% των αιρετών δεν θα είχαν πρόβλημα αν οι δημότες κάλυπταν τις δαπάνες του Δήμου Καλαμάτας.

Πίνακας 3.13 Ενέργειες Δήμου Καλαμάτας για εξοικονόμηση πόρων

13. Προκειμένου ο Δήμος Καλαμάτας να εξοικονομήσει πόρους, ποιες ενέργειες πιστεύετε ότι πρέπει να κάνει;	Αριθμός αιρετών	Ποσοστό
Να μειώσει το προσωπικό	4	9%
Να καταργήσει δημοτικές επιχειρήσεις	10	22%
Να ιδιωτικοποιήσει δημοτικές επιχειρήσεις	7	16%
Να παραχωρήσει σε ιδιώτες διάφορες υπηρεσίες (πχ αποκομιδή απορριμμάτων)	12	27%
Να μην κάνει καμία ενέργεια	1	2%
Άλλο.....	11	24%
Δξ/δα	0	0%
Σύνολο	45	100%

Διάγραμμα 3.13 Ενέργειες Δήμου Καλαμάτας για εξοικονόμηση πόρων

Στην ερώτηση για το ποιες ενέργειες πρέπει να κάνει ο Δήμος Καλαμάτας προκειμένου να εξοικονομήσει πόρους, οι αιρετοί θεωρούν ότι πρώτα θα πρέπει να παραχωρήσει σε ιδιώτες διάφορες υπηρεσίες, πχ αποκομιδή απορριμμάτων (27%), έπειτα να καταργήσει δημοτικές επιχειρήσεις (22%) ή να τις ιδιωτικοποιήσει (16%), ενώ η μείωση του προσωπικού είναι μία ενέργεια που δεν πιστεύουν πολλοί αιρετοί ότι θα βοηθήσει στην εξοικονόμηση πόρων (9%).

Πίνακας 3.14 Αναθεώρηση «Καλλικράτη»

14. Πιστεύετε πως το πρόγραμμα Καλλικράτης για την Α' βάρδια αυτοδιοίκηση πρέπει να αναθεωρηθεί;	Αριθμός αιρετών	Ποσοστό
Ναι	26	84%
Όχι	5	16%
Δξ/δα	0	0%
Σύνολο	31	100%

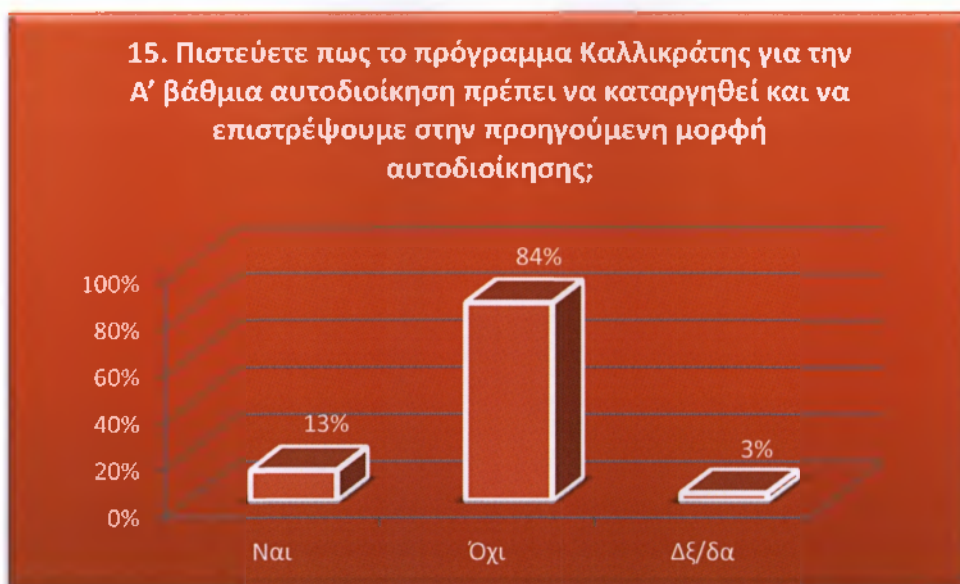

Διάγραμμα 3.14 Αναθεώρηση «Καλλικράτη»

Από το παραπάνω διάγραμμα, διαπιστώνεται ότι οι αιρετοί θεωρούν πως το πρόγραμμα «Καλλικράτης» για την Α' βάρθμια αυτοδιοίκηση πρέπει να αναθεωρηθεί. Πιο συγκεκριμένα, το 84% των αιρετών είναι υπέρ την αναθεώρησης σε αντίθεση με το 16% που είναι κατά, καθώς πιστεύουν ότι δεν πρέπει να αναθεωρηθεί.

Πίνακας 3.15 Κατάργηση «Καλλικράτη»

15. Πιστεύετε πως το πρόγραμμα Καλλικράτης για την Α' βάρθμια αυτοδιοίκηση πρέπει να καταργηθεί και να επιστρέψουμε στην προηγούμενη μορφή αυτοδιοίκησης;	Αριθμός αιρετών	Ποσοστό
Ναι	4	13%
Όχι	26	84%
Δξ/δα	1	3%
Σύνολο	31	100%

Διάγραμμα 3.15 Κατάργηση «Καλλικράτη»

Παρόλο όμως που οι αιρετοί πιστεύουν ότι το πρόγραμμα «Καλλικράτης» πρέπει να αναθεωρηθεί, δεν συμφωνούν στο να καταργηθεί και να επιστρέψουμε στην προηγούμενη μορφή αυτοδιοίκησης. Είναι απόλυτα λογικό να θέλουν να δώσουν μία ευκαιρία στο πρόγραμμα, καθώς τα τελευταία τρία χρόνια έχουν γίνει πολλές προσπάθειες για την σωστή εφαρμογή του και είναι κρίμα να πάνε χαμένες.

Στην τελευταία ερώτηση της έρευνας, ζητήθηκε από τους αιρετούς του Δήμου Καλαμάτας να αναφέρουν τι πρέπει να γίνει για την καλύτερη εφαρμογή του προγράμματος «Καλλικράτης». Παρακάτω εμφανίζονται οι απαντήσεις τους.

Θα πρέπει να γίνει αναθεώρηση καθώς οι πόροι είναι ελάχιστοι και μειωμένοι κατά 60%, αλλά και επικαιροποίηση. Θα πρέπει να υπάρξει η πολιτική βούληση ώστε να περάσουμε στον «Καλλικράτη II» δίνοντας στην Τοπική Αυτοδιοίκηση όχι μόνο αρμοδιότητες αλλά και τους απαιτούμενους πόρους ώστε πραγματικά ο «Καλλικράτης» να αποτελέσει τομή στην πολιτική ζωή της χώρας μας.

Αύξηση των πόρων για τους ΟΤΑ, εξειδικευμένο προσωπικό, ορθολογική κατανομή προσωπικού - αρμοδιοτήτων, μείωση γραφειοκρατίας, αύξηση πόρων για τις νέες τεχνολογίες (ηλεκτρονικής εφαρμογής), εκπαίδευση και εξοικείωση προσωπικού είναι κάποιες από τις ενέργειες που κρίνονται απαραίτητες για να λειτουργήσει σωστά το πρόγραμμα.

Θα πρέπει να δοθούν στους Δήμους τα απαραίτητα χρήματα. Να δοθούν περισσότερες αρμοδιότητες και μεγαλύτερες χρηματοδοτήσεις. Να υπάρξει τακτική και οργανωμένη χρηματοδότηση. Να γίνει αναδιοργάνωση του προγράμματος και προσαρμογή του στα δεδομένα του εκάστοτε Δήμου και να αναθεωρηθεί όπου απαιτείται, κυρίως στους μεγάλους Δήμους.

Να εφαρμοστεί πλήρως όχι μόνο με διατάξεις και νόμους αλλά και με τους ανάλογους οικονομικούς πόρους και να απελευθερωθεί η διοίκηση (από την συνδικαλιστική μάλιστα που διέπει τους Δήμους). Να πραγματοποιηθεί αξιολόγηση δομών και υπηρεσιών των Δήμων. Να αυξηθεί ο αριθμός των Δήμων πχ η Μεσσηνία να έχει από 10 έως 12 Δήμους. Να γίνει συγχώνευση των επιτροπών Οικονομικής και Ποιότητας ζωής σε μία και να έχουν περισσότερες αρμοδιότητες. Να επανεξεταστούν τα χωροταξικά όρια των τεράστιων μη λειτουργικών Δήμων πχ Μεσσήνης, Πυλίας, Νησιά Λέσβος, Κέρκυρα, κ.α.

Να απλουστευθεί η διαδικασία λήψης αποφάσεων από το Δημοτικό Συμβούλιο. Να μειωθεί ο αριθμός των Δημοτικών Συμβούλων. Το Δημοτικό Συμβούλιο να παίρνει αποφάσεις μόνο για πολύ σοβαρά θέματα που αφορούν τον Δήμο. Θα πρέπει να υπάρξει μεγαλύτερη αυτονομία στους Δήμους ώστε να απεμπλακούν σε διοικητικό επίπεδο και πόρους από την κεντρική εξουσία. Να γίνει ιεράρχηση αναγκών του Δήμου και αναδιοργάνωση των υπηρεσιών του. Να υπάρξει καλύτερη κατανομή του προσωπικού ανάμεσα στους Καλλικρατικούς Δήμους έτσι ώστε να μπορούν να λειτουργούν αυτόνομα. Καλύτερη και δημοκρατικότερη λειτουργία των Δημοτικών Συμβουλίων. Καλύτερο και πιο ελεύθερο έλεγχο των Δημάρχων. Οι Δήμαρχοι να εκτελούν αποφάσεις των Δημοτικών Συμβουλίων και όχι να εκτελούν ή να αποφασίζουν χωρίς αυτούς.

Οι Δήμοι θα πρέπει να αξιοποιούν Ευρωπαϊκά Προγράμματα, να έχουν στρατηγική ανάπτυξης για τον τουρισμό, την καινοτομία, τις νέες αλλαγές. Να εξευρεθεί χρηματοδότηση για τις αρμοδιότητες που μεταβιβάστηκαν στους Δήμους και που ανήκαν στο κράτος. Σαφής οριοθέτηση των αρμοδιοτήτων Αυτοδιοίκησης με περιφερειακή και κεντρική εξουσία.

Κεφάλαιο 4^ο

Αναθεώρηση «Καλλικράτη»

Ο «Καλλικράτης» εφαρμόστηκε με σκοπό την αναβάθμιση της καθημερινότητας του πολίτη, την ενίσχυση της επαγγελματικής δράσης και της επιχειρηματικότητας, την αναβάθμιση του ρόλου των αιρετών και των συνθηκών εργασίας των εργαζόμενων της αυτοδιοίκησης, τη σωστή διαχείριση των δημόσιων πόρων και τη συμβολή στη δημοσιονομική ανάταξη και την αναπτυξιακή επανεκκίνηση της χώρας.

Τρία χρόνια μετά την εφαρμογή του, δυστυχώς δεν μπορούμε να πούμε έχει καταφέρει να πετύχει τον σκοπό του. Το μεγαλύτερο πρόβλημα είναι κυρίως χωροταξικό καθώς στην Ελλάδα ο μέσος πρωτοβάθμιος Καλλικρατικός ΟΤΑ έχει 34.780 κατοίκους και έκταση 406 τετρ. χλμ, τη στιγμή που οι αντίστοιχοι μέσοι όροι στην ΕΕ 27 είναι 5.630 κάτοικοι και 50 τετρ. χλμ περίπου.

Το μεγάλο πρόβλημα μπορούμε να πούμε ότι εμφανίζεται στα νησιά μας. Σύμφωνα με τον «Καλλικράτη», οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης στις νησιωτικές περιοχές της χώρας, με εξαίρεση την Κρήτη και την Εύβοια, συνενώθηκαν σε ενιαίο οργανισμό αυτοδιοίκησης (Δήμο) ανά νησί. Δεν μπορεί ένα ολόκληρο νησί να αποτελεί και δήμος, κυρίως στα μεγάλα νησιά όπως η Λέσβος, η Κέρκυρα ή η Ρόδος. Είναι αδύνατο να καταφέρει να διοικήσει ένα τόσο μεγάλο νησί. Σε τέτοιες περιπτώσεις η αναθεώρηση χωροταξικού σχεδιασμού κρίνεται απαραίτητη.

Σύμφωνα με τοπική εφημερίδα της Μυτιλήνης, βρισκόμαστε όλο και πιο κοντά στη διάσπαση των μεγάλων νησιωτικών δήμων, με ταυτόχρονη ενίσχυση του εκτελεστικού ρόλου των αντιδημάρχων και των προέδρων των τοπικών συμβουλίων, προκειμένου να λειτουργήσει αποδοτικά ο νέος σχεδιασμός¹⁰.

¹⁰ 3η αναθεώρηση «Καλλικράτη», *Εφημερίδα «Δημοκράτες»*, δημοσίευση 10/10/2013, Μυτιλήνη. Διαθέσιμο στο http://www.dimokratis.gr/index.php?id=30044&view_option=subject&year=13

Κάτι που πρέπει οπωσδήποτε να πραγματοποιηθεί, καθώς είναι μεγάλη η ανάγκη διάσπασης των νησιωτικών δήμων σε περισσότερους, προκειμένου να υπάρξει καλύτερη διοίκηση αυτών και αντιμετώπιση των προβλημάτων καθώς καταγράφονται και σημαντικές διαφορές και ιδιαιτερότητες σε ορισμένες περιοχές τους¹¹. Την διάσπαση σε περισσότερους Δήμους δεν την ζητούν μόνο οι τοπικές αρχές, αλλά και οι πολίτες καθώς θεωρούν ότι θα βοηθήσει στην καλύτερη εξυπηρέτησή τους.

Την αναθεώρηση του «Καλλικράτη» με την χωροταξική αποκλιμάκωση των ΟΤΑ, ζητάει και η Αντιπολίτευση.

Σύμφωνα με την Αντιπολίτευση, οι νέοι δήμοι θα έχουν διακριτή ταυτότητα και θα είναι εύληπτες ενότητες, αναγνωρίσιμες, άμεσα προσβάσιμες και ελέγξιμες από την τοπική τους κοινωνία. Ο σημερινός «συγκεντρωτισμός» του Καλλικράτη θα αντικατασταθεί από χωρικές ενότητες που θα αποτελούν κοινωνικά κίτταρα με πρωτογενή εξουσία, η οποία θα εκφράζεται μέσα από συμμετοχικές δομές αυτοδιεύθυνσης των τοπικών υποθέσεων¹².

Η πρότασή της για την αναδιάρθρωση της Αυτοδιοίκησης περιλαμβάνει Περιφέρειες που μεταβάλλονται σε βασικούς θεσμούς ανάπτυξης με την υλοποίηση σχεδόν του συνόλου του Προγράμματος Δημόσιων Επενδύσεων, πέρα των κεντρικών εθνικής εμβέλειας έργων, και το συντονισμό μαζί με τους δήμους των παραγωγικών και κοινωνικών δράσεων της περιοχής τους και Δήμους που είναι συν-διαμορφωτές και διαχειριστές του κοινωνικού κράτους και αναλαμβάνουν το σύνολο των τομέων που αφορούν κοινωνικές δράσεις – κοινωνική συνοχή, χωροταξία, περιβάλλον, χρήσεις γης, τοπική ανάπτυξη, σχέσεις διοικητικής μορφής δημοσίου – πολίτη, που θα περάσουν στην αρμοδιότητα των Δήμων, στα πλαίσια του ενιαίου ισόρροπου εθνικού και περιφερειακού σχεδιασμού.

¹¹ Βασιλείου, Χ., (2012), «Προς την πρώτη του αναθεώρηση το σχέδιο “Καλλικράτης”», *Γνώμη της Σαλαμίνας*, δημοσίευση 29/8/2012.

¹² Ντρης, Κ., (2013), «Σπάσιμο των 325 Δήμων και κατάργηση Καλλικράτη προαναγγέλλει ο ΣΥΡΙΖΑ», *«Νέα Εποχή, ο Σαρωνικός στο διαδίκτυο»*, δημοσίευση 11/6/2013.

Όσον αφορά την Μεσσηνία, μέσα από την έρευνα που πραγματοποιήθηκε στους αιρετούς του Δήμου Καλαμάτας, προτείνεται να επανεξεταστούν τα χωροταξικά όρια των τεράστιων μη λειτουργικών Δήμων πχ Μεσσήνης και Πυλίας. Πιστεύεται ότι η Μεσσηνία είναι ένας μεγάλος νομός, με μεγάλο αριθμό κατοίκων κυρίως λόγω της Καλαμάτας που μετατρέπεται σε μεγάλο αστικό κέντρο, γι' αυτό και θα πρέπει σύμφωνα με τους αιρετούς να αυξηθεί ο αριθμός των Δήμων, π.χ. να έχει από 10 έως 12 Δήμους.

Κλείνοντας, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι οι κοινωνίες πρέπει να ανήκουν σε Δήμους που είναι λειτουργικοί, και αποτελεσματικοί, με δημοτικά συμβούλια που τα αντιπροσωπεύουν ουσιαστικά και οι υπηρεσίες τους να αντιμετωπίζουν άμεσα και έγκαιρα τα προβλήματα των κατοίκων τους γιατί στην ουσία την Τοπική Αυτοδιοίκηση την αποτελούν οι πολίτες οι οποίοι θα πρέπει να συμμετέχουν, να αποφασίζουν και να ελέγχουν.

Συμπεράσματα

Μέσα από την ανάλυση της παρούσας εργασίας, θελήσαμε να δώσουμε απάντηση στο αν κρίνεται απαραίτητη η αναθεώρηση του «Καλλικράτη» ή όχι. Γι' αυτό τον λόγο πραγματοποιήθηκε έρευνα στους αιρετούς του Δήμου Καλαμάτας, μέσα από την οποία γίνεται αντιληπτό το κατά πόσο το πρόγραμμα «Καλλικράτης» έχει ανταποκριθεί στις προσδοκίες του και κατά πόσο υπάρχει δυνατότητα αλλά και επιθυμία από πλευράς αιρετών να πραγματοποιηθεί αναθεώρησή του.

Αρχικά μπορούμε να πούμε ότι το πρόγραμμα «Καλλικράτης» θεωρείται ότι είναι στη σωστή κατεύθυνση αλλά έχει ακόμα πολλές αδυναμίες. Οι αιρετοί εμφανίζονται επιφυλακτικοί και διχασμένοι με την έως τώρα εφαρμογή του. Κάποιοι θεωρούν ότι το πρόγραμμα εφαρμόζεται σύμφωνα με τις προβλέψεις και κάποιοι άλλοι πιστεύουν ότι έχει μείνει σχετικά πίσω το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής.

Πάντως το δημοτικό συμβούλιο διαθέτει τις ικανότητες και την πολιτική βούληση ώστε να εφαρμόσει με επιτυχία το πρόγραμμα «Καλλικράτης», απλά δεν υπάρχουν οι ανάλογοι πόροι ώστε να πραγματοποιήσει τις προσδοκίες των πολιτών. Και αυτό φαίνεται και από το Κράτος, που δεν στηρίζει τον Δήμο όσο αποτελεσματικά θα έπρεπε. Δίνοντας στην Τοπική Αυτοδιοίκηση όχι μόνο αρμοδιότητες αλλά και τους απαιτούμενους πόρους, τότε πραγματικά ο «Καλλικράτης» θα αποτελέσει τομή στην πολιτική ζωή της χώρας μας.

Το μεγαλύτερο πρόβλημα στην εφαρμογή του προγράμματος «Καλλικράτης», θεωρείται πως είναι η μη ύπαρξη των ανάλογων οικονομικών πόρων. Μικρότερης έκτασης πρόβλημα είναι το προσωπικό που δεν είναι εξειδικευμένο για τις νέες αρμοδιότητες. Όπως είναι απόλυτα λογικό, τα οικονομικά θα αποτελούν πάντα το μεγαλύτερο πρόβλημα, παρόλα αυτά δεν θεωρείται σωστό ή εφικτό να προβεί ο Δήμος Καλαμάτας σε αυτόνομη φορολογία. Οι περισσότεροι αιρετοί σκέπτονται τους δημότες τους και δεν θέλουν να τους επιβαρυνθούν οικονομικά, καθώς θεωρούν ότι δεν είναι σωστό να καλύπτουν οι δημότες τις δαπάνες του Δήμου Καλαμάτας (μέσω της τοπικής φορολογίας), αλλά να γίνουν προσπάθειες εξοικονόμησης πόρων.

Για να καταφέρει λοιπόν ο Δήμος Καλαμάτας να εξοικονομήσει πόρους, θα πρέπει να παραχωρήσει σε ιδιώτες διάφορες υπηρεσίες, πχ αποκομιδή απορριμμάτων, έπειτα να καταργήσει δημοτικές επιχειρήσεις ή να τις ιδιωτικοποιήσει.

Κλείνοντας, διαπιστώνεται ότι το πρόγραμμα «Καλλικράτης» για την Α' βάρθια αυτοδιοίκηση πρέπει να αναθεωρηθεί. Να γίνει αναδιοργάνωση του προγράμματος και προσαρμογή του στα δεδομένα του εκάστοτε Δήμου και να αναθεωρηθεί όπου απαιτείται, κυρίως στους μεγάλους Δήμους. Να επανεξεταστούν τα χωροταξικά όρια των τεράστιων μη λειτουργικών Δήμων.

Δεν θα πρέπει όμως να γίνει συζήτηση για κατάργησή του και επιστροφή στην προηγούμενη μορφή αυτοδιοίκησης. Είναι απόλυτα λογικό να θέλουν οι αιρετοί να δώσουν μία ευκαιρία στο πρόγραμμα, καθώς τα τελευταία τρία χρόνια έχουν γίνει πολλές προσπάθειες για την σωστή εφαρμογή του και είναι κρίμα να πάνε χαμένες.

Βιβλιογραφία - Πηγές

1. Βασιλείου. Χ., (2012), «Προς την πρώτη του αναθεώρηση το σχέδιο “Καλλικράτης”», *Γνώμη της Σαλαμίνας*, δημοσίευση 29/8/2012.
2. Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης, «Τι αλλάζει με το προσχέδιο Καλλικράτης», www.eetaa.gr/kallikratis/kallikratis_allages.ppt
3. Ελληνική Στατιστική Αρχή (2011), «Ανακοίνωση προσωρινών αποτελεσμάτων Απογραφής Πληθυσμού 2011», Δελτίο Τύπου, 22 Ιουλίου 2011, Πειραιάς.
4. Ν. 3852/2010, «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης», ΦΕΚ 87, τεύχος ‘Α, Εθνικό Τυπογραφείο, Αθήνα.
5. Ντρης, Κ., (2013), «Σπάσιμο των 325 Δήμων και κατάργηση Καλλικράτη προαναγγέλλει ο ΣΥΡΙΖΑ», «*Νέα Εποχή, ο Σαρωνικός στο διαδίκτυο*», δημοσίευση 11/6/2013.
6. Πρόγραμμα «Καλλικράτης» (2010), Έκθεση αξιολόγησης συνεπειών ρυθμίσεων για την Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, Υπουργείο Εσωτερικών.
7. Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, «Πρόγραμμα Καλλικράτης», Σύσταση – συγκρότηση Δήμων, περιφερειών και Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, Απρίλιος 2010.
8. 3η αναθεώρηση «Καλλικράτη», *Εφημερίδα «Δημοκράτες»*, δημοσίευση 10/10/2013, Μυτιλήνη. Διαθέσιμο στο http://www.dimokratis.gr/index.php?id=30044&view_option=subject&year=13

9. <http://www.kalamata.gr/default.asp?static=188>

Παράρτημα – Ερωτηματολόγιο

ΤΕΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ: ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΘΕΜΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ: ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ "ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗ": ΠΟΣΟ ΕΦΙΚΤΗ ΕΙΝΑΙ ΣΗΜΕΡΑ? - ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΣΕ ΑΙΡΕΤΟΥΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

1. Σε ποια Δημοτική ενότητα εκλέγεστε;

--

2. Φύλο ερωτώμενου

Άρρεν	
Θήλυ	

3. Ηλικιακή Ομάδα

18-24	
25-34	
35-44	
45-54	
55-64	
65+	

4. Επίπεδο εκπαίδευσης

Δημοτικό	
Γυμνάσιο	
Λύκειο	
ΙΕΚ – Κολλέγιο	
ΑΕΙ/ΤΕΙ	
Μεταπτυχιακό/Διδακτορικό	

5. Απασχόληση (πριν την πρόσφατη εκλογή σας ή πριν την πρώτη εκλογή σας αν είχατε επανεκλεγεί σε θέση αιρετού)

Δημόσιος Υπάλληλος	
Ιδιωτικός Υπάλληλος	
Επιχειρηματίας	
Ελεύθερος Επαγγελματίας	
Εργάτης	
Αγρότης	
Συνταξιούχος	
Δεν εργάζομαι	

6. Θεωρείτε πως το πρόγραμμα Καλλικράτης για την Α' βάρδια αυτοδιοίκηση;

Είναι στη σωστή κατεύθυνση	
Είναι στη σωστή κατεύθυνση αλλά έχει αδυναμίες	
Είναι σε λάθος κατεύθυνση	
Δξ/δα	

7. Θεωρείτε πως το πρόγραμμα Καλλικράτης μέχρι στιγμής εφαρμόζεται σύμφωνα με τις προβλέψεις;

Ναι	
Ναι αν και έχει μείνει σχετικά πίσω στο χρονοδιάγραμμα εφαρμογής	
Όχι	
Δξ/δα	

8. Θεωρείτε πως το Κράτος στηρίζει ικανοποιητικά τον Δήμο Καλαμάτας στην εφαρμογή του προγράμματος Καλλικράτης;

Ναι	
Ναι αν και όχι όσο αποτελεσματικά θα έπρεπε	
Όχι	
Δξ/δα	

9. Θεωρείτε ότι το δημοτικό συμβούλιο στον Δήμο Καλαμάτας σας διαθέτει τις ικανότητες και την πολιτική βούληση ώστε να εφαρμόσει με επιτυχία το πρόγραμμα Καλλικράτης;

Ναι	
Όχι	
Δξ/δα	

10. Ποιο πιστεύετε ότι είναι το μεγαλύτερο πρόβλημα στην εφαρμογή του προγράμματος Καλλικράτης;

Δεν υπάρχουν οι ανάλογοι οικονομικοί πόροι	
Το προσωπικό δεν είναι εξειδικευμένο για τις νέες αρμοδιότητες	
Το Κράτος εξακολουθεί να ελέγχει σημαντικές αρμοδιότητες	
Άλλο	
.....	
Δξ/δα	

11. Ο Δήμος Καλαμάτας έχει πρόσβαση στα έσοδα που προβλέπονται από το πρόγραμμα Καλλικράτης;

Ναι	
Ναι, σε μεγάλο μέρος τους	
Σε πολύ λιγότερα από ότι προβλέπεται	
Όχι	
Δξ/δα	

12. Θεωρείτε σωστό – εφικτό να προβεί ο Δήμος Καλαμάτας σε αυτόνομη φορολογία (πέρα των όσων ισχύουν ήδη);

Ναι	
Όχι	
Δξ/δα	

13. Θεωρείτε σωστό να καλύπτουν οι δημότες τις δαπάνες του Δήμου Καλαμάτας (μέσω της τοπικής φορολογίας), αντί να γίνουν προσπάθειες εξοικονόμησης πόρων;

Ναι	
Όχι	
Δξ/δα	

14. Προκειμένου ο Δήμος Καλαμάτας να εξοικονομήσει πόρους, ποιες ενέργειες πιστεύετε ότι πρέπει να κάνει (επιλέξτε περισσότερα μέχρι τρία);

Να μειώσει το προσωπικό	
Να καταργήσει δημοτικές επιχειρήσεις	
Να ιδιωτικοποιήσει δημοτικές επιχειρήσεις	
Να παραχωρήσει σε ιδιώτες διάφορες υπηρεσίες (πχ αποκομιδή απορριμμάτων)	
Να μην κάνει καμία ενέργεια	
Άλλο	
.....	
Δξ/δα	

15. Θεωρείτε ότι ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης βελτίωσε τις σχέσεις μεταξύ δήμου και δημοτών;

Ναι	
Αρκετά	
Όχι και τόσο	
Όχι	
Δξ/δα	

16. Θεωρείτε ότι ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης καταπολεμεί τα φαινόμενα κακοδιοίκησης;

Ναι	
Αρκετά	
Όχι και τόσο	
Όχι	
Δξ/δα	

17. Πιστεύετε πως το πρόγραμμα Καλλικράτης για την Α' βάρθια αυτοδιοίκηση πρέπει να αναθεωρηθεί;

Ναι	
Όχι	
Δξ/δα	

18. Πιστεύετε πως το πρόγραμμα Καλλικράτης για την Α' βάρθια αυτοδιοίκηση πρέπει να καταργηθεί και να επιστρέψουμε στην προηγούμενη μορφή αυτοδιοίκησης;

Ναι	
Όχι	
Δξ/δα	

19. Τι πιστεύετε ότι πρέπει να γίνει για την καλύτερη εφαρμογή του προγράμματος Καλλικράτης;

.....
.....
.....
.....
.....